

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на Ива Йорданова Трифонова
на тема “Архитектурни принципи в контекстуалния моден дизайн
и дрехата като художествен обект от края на ХХ и началото на ХХІ век”

от доц. д.изк. Незабравка Иванова

Дисертацията на Ина Трифонова е посветена на интересна и навременна проблематика, а именно архитектурни принципи в концептуалния моден дизайн и дрехата като художествен обект. Очертани са времевите граници на разглеждания процес – края на ХХ и началото на ХХІ век. Разглеждането на модата от различни аспекти е добре известно, но сред тази многообразна изследователска картина публикациите за концептуалния моден дизайн и архитектурните принципи в него са твърде оскъдни, а в българското изкуствознание с малки изключения и то като бележки по повод на други аспекти на модата, са почти неизвестни.

Ина Трифонова разглежда модния дизайн като изкуство от нов синтетичен вид, където съжителстват в един цялостен моден продукт “концепции от много видове изкуства по един нарочен, обработен и синтетичен начин”(с.5) Авторката обосновава избора на времевите параметри на своето изследване като акцентува върху развитието на деконструктивизма като философска концептуална структура от една страна, и неговите измерения едновременно в архитектурата и в модата, което дава основания за анализи на взаимодействията между тях. Веднага се подчертава, че извеждането до знак и символ са “крайните резултати” от работата на концептуалистите в модата. Същевременно е необходимо да се изясни самата природа на концептуалната мода и влиянията на архитектурните формоизграждащи принципи в нея. Обособяването на модния концептуален продукт като художествен обект е друг проблемен кръг, който е в пряка зависимост от деконструктивистичната трактовка на предметно-пространствената среда. Именно в тази среда, както архитектурата, така и модния дизайн “създават” микропространство за човека.

Целта на изследването гравитира около “композиционните и концептуални практики, които са в единство между модата и архитектурата” и взаимното им обогатяване в края на ХХ и началото на ХХІ век. Същевременно - да се проследи концептуализирането на дрехата като художествен обект“ и да се съотнесе изкуството мода към определението изкуство от нов тип.” (с.6) Въз основа на целта са формулирани в шест кръга задачите, които са разглеждат в дисертацията. Между тях с особена важност са: анализ на философската концептуална структура на деконструктивизма и специфичната му изява в модния дизайн и архитектурата: установяване на специфичните характеристики на архитектурната мода като носител на новите технологии и иновации в модния дизайн на ХХІ век. (с.7)

За постигане на целта и задачите са приложени методите “анализ и синтез, сравнителен анализ, както и системно-структурен подход. Използвани са също така историческия, и биографичния подходи.

Дисертацията обема: увод четири глави, заключение, библиография, приложение. Първа глава третира въпросите за корените и предисторията на архитектурната мода. Наред с теоретическите потановки са въведени явления и събития от архитектурната мода. Проследени са историческите предпоставки от

времето на “space age” модата, влиянията и спецификата на творчеството на Андре Куреж. Установени са връзки между архитектурата и модата още от 60-те години на XX век, когато се появява групата “Архиграм” и нейните произведения, които си кореспондират с концепцията на Косуке Тсумура за дрехата като дом за тялото, както и други творчески групи, които разглеждат модата като мултифункционална среда, необходима за живота на градския човек.

В тази глава са посветени абзаци, третиращи деконструктивизма като философска концептуална структура, неговите влияния в архитектурата и в модата. (Модните изяви на Йожи Ямамото и Реи Кавакубо)

Втора глава е посветена на концептуализиране на дрехата като художествен обект и се състои от четири подглави. Започва се с характеристика на концептуалното изкуство с неговото отхвърляне на основни белези на художествения обект като например: материалната обективност, специфичността на средствата, визуалност и автономност. (с.106) Във връзка с отхвърлянето на основни белези се извяват нови характеристики като “схващането на обекта като идея и липсата на вещественост в концептуалното изкуство. Тук прозират връзките на това изкуство с минимализма, “с лингвистичната и геометричната структури и откриването на идеи и теми по интуитивен път.” (с.106)

В следващата подглава се разглежда модата като синтетично изкуство на XXI век. Тази теза е подкрепена с множество интересно анализирани примери на дизайнери или модни марки, които си сътрудничат с съвременни художници, работещи с езика на модата. Разгледани са конкретни примери на концептуални дизайнери, които черпят инвенции от практиката на съвременното изкуство в своите модни обекти, изложби, пърформанси, видеа и късометражни филми, което е подкрепено с изобилен илюстративен материал. Техните концепции гравитират около идеите за “подвижна архитектура”, за “костюми за оцеляване”, за “облекло - убежище” и пр. Там се изтъква идеята за модния обект като обемно-пространствена структура, като мини архитектура и в известен смисъл – като продължение на самото човешко тяло.

Трета глава третира “Показатели за откриване и определяне на архитектурната дреха, основаващи се на архитектурните средства и принципи, прилагани в модния дизайн”. Авторката установява сходства в основните принципи в композицията на модния дизайн и архитектурата, които се базират върху обемно - пространствената структура на двете направления на художествената практика. (с.150) В тектоничното им изграждане се прилагат пропорционирането, баланса, контраста, мащабирането, работата със цвета и светлината. Отделено е място на обособения език в архитектурата и модния дизайн, както на знаците и символите в техните йерархически структури.

За научните приноси от особено значение е сравнителния анализ на архитектурните и модни обекти, които се базират върху архитектурни принципи и постановки в проектирането. А това са прилагането на геометрични композиции при изграждането на обемно-пространствената структура, техниките на отнемане на повърхности от обема и перфорации,, използване на сложни многоелементни конструкции, използване на бионични стилизирани форми, огъване на повърхности и пр.

Четвърта глава е “Архитектурната мода като носител на новите технологии и иновации на бъдещето. Дигитално проектиране, колаборация и интердисциплинарен подход в модния дизайн.” Тя е посветена на началото на

XXI век, което преминава под знака на дигиталните технологии, които се използват в проектирането на текстилни и модни обекти. Тези нови дигитални технологии способстват за коренно различни нови методи на проектиране, близки до процесите на проектиране в архитектурата. Това е 3D принтирането, лазерното рязане и перфориране, компютърно проектирани модулни системи, използването на нови материали. (с.187) Анализирани са творбите на модни дизайнери, които прилагат дигитални технологии, благодарение на които постигат архитектурни ефекти. Набляга се върху интердисциплинарния характер на архитектурната мода.

В заключение са сумирани и изведени основните убедително аргументирани тези в дисертацията. Научните приноси са доста обхватно разгърнати в три основни направления: научни, научно-приложни и приложни. Те обхващат почти всички изводи направени в отделните глави. Особено важен принос е формулирането на принципи и белези за откриване на архитектурната дреха, както и характера на дрехата като художествен обект. В научно-приложните приноси важно е това, че трудът би могъл да послужи за експериментални задачи при обучението на студенти в модния дизайн.

Дисертационният труд е особено задълбочно разработен, изложението е на литературен език, четивен и ерудиран.

Въз основа на високите качества на дисертационния труд, предлагам на уважаемите членове на Научното жури да гласуват положително за присъждане на образователната и научна степен “ДОКТОР” на Ина Йорданова Трифонова.

доц. д.изк. Незабравка Иванова